

en China zou daar ook profijt van kunnen hebben. Maar daarmee komt de relatie van de EU met de Amerikanen verder onder druk.

Duitsland staat in een spagaat. Kefferpütz vatte het zo samen: "Het Duitse bedrijfsmodel is niet gemaakt voor een wereld in geopolitieke wanorde."

China verovert intussen marktaandeel omdat het coronavirus daar eerder is bedwongen dan in Europa en de VS. "De opleving van China is indrukwekkend, maar het heeft de groei elders niet gestimuleerd", zegt Neil Shearing van onderzoeksbureau Capital Economics. "Dit kan de weerstand tegen globalisering van voor de pandemie versnellen."

DAX-ondernemingen profiteerden meer van globalisering dan hun buitenlandse concurrenten. VW, Daimler, BMW, Siemens, Infineon, Adidas, Henkel en BASF hebben hun recente financiële successen voor een deel te danken aan China. Duitsland neemt meer dan de helft van de Europese uitvoer naar China voor zijn rekening. Het zijn vooral dure auto's, werktuigmachines en andere machinetechnologie die naar China gaan.

CHAOS

De coronacrisis haalt volgens analisten van Deutsche Bank het moment naar voren dat China de VS inhaalt als grootste economische macht op het wereldtoneel. Ze voorspellen een chaotisch decennium dat kan eindigen met China als sterkste economische macht in de wereld, aldus een recent rapport dat de titel *The Age of Disorder* op de kaft heeft.

Denktank Merics stelt dat Europa voorbereid moet zijn op alle scenario's, van nieuwe verstoringen tot regelrechte aardverschuivingen. Corona fungeerde "als een katalysator voor een meer kritische discussie met China", zegt Zenglein. "In de zoektocht naar mondkapjes werd de afhankelijkheid van de toeleveringsketen goed duidelijk."

China komt deze herfst met

een nieuw vijfjarenplan voor de inrichting van de economie. Verwacht wordt dat de Chinese staat de greep op de eigen economie aanhaalt en het buitenlandse bedrijfsleven moeilijker gaat maken.

Een kantelmoment lijkt aanstaande. "China, ooit Duitslands groeipartner, wordt een rivaal", kopte de *Wall Street Journal* laatst. "Hoe Duitsland de deur naar China opende - en de sleutel weggooide", aldus de Amerikaanse nieuwswebsite Politico, die daarmee aan wil geven dat er voor Duitse bedrijven geen weg terug is.

Hardop zeggen ze het niet, maar veel Duitse ondernemers hebben het vertrouwen in de mogelijkheid van verandering en een gelijk speelveld in China verloren. Oproepen van de Europese Kamer van Koophandel in China aan het land om daar werk van te maken leverden weinig op. In steeds meer sectoren worden buitenlandse investeringen ingeperkt en fel beconcurrerd door staatsbedrijven, aldus de lobbyorganisatie recent.

GROEIENDE WEERSTAND

Andreas Fulda, een Duitse Azië-expert van de Universiteit van Nottingham, zegt dat er groeiende weerstand is tegen de dominantie van China bij bedrijven uit de *Mittelstand*. "Maar om de coronacrisis te kunnen overleven, halen deze bedrijven de banden met China toch aan. Op de lange termijn is het zelfmoord. Ze geven hun kennis en technologie weg. China wil de vruchten van harde Duitse arbeid exploiteren."

Met het 'Made in China 2025'-plan hoopt China met nieuwe technologie en kunstmatige intelligentie leidendevend te worden in de industrie. Dat betekent dus een regelrechte aanval op de Duitse industriële wereld.

Onderzoek naar onder andere kunstmatige intelligentie wordt met duizelingwekkende bedragen vanuit de staat gefinancierd. China neemt belangen in buitenlandse bedrijven of ze worden overgenomen, zoals het Duitse robottechnologiebedrijf Kuka. In

brikanten zich niet te afhankelijk moeten maken van een land dat "zijn toegenomen macht" op een steeds "robuuster en schaamtelozere" manier gebruikt.

TIKTOK

China ligt onder vuur van de Amerikanen, die zich ook steeds steviger in de diplomatieke arena manifesteren met economische wapens en krachttaal. President Trump legde onlangs het Chinese socialemediabedrijf TikTok sterk aan banden omdat het Chinese regime data zou verzamelen over gebruikers en in eigen land zo de inwoners controleert op ongewone uitingen.

Europa stelt zich aarzelend op. Het zou ervoor kunnen kiezen de banden met China aan te halen

'DUITSE AUTO-FABRIKANTEN MOETEN ZICH NIET TE AFHANKELIJK MAKEN VAN EEN LAND DAT ZIJN TOEGENOMEN MACHT' OP EEN STEEDS ROBUUSTER EN SCHAAMTELOZER MANIER GEBRUIKT'

DAVID FOLKERTS-LANDAU, HOOFDECONOOM VAN DEUTSCHE BANK

